13.11.2018

Ympäristöneuvos Matias Warsta
Hallitussihteeri Teija Pellikainen

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2017 vp ja 138/2018 vp)

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Pääosa muutoksista johtuu valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoinnista. Puolustusministeriön lausunnossa keskitytään puolustushallinnon näkökulmasta merkittäviin ehdotuksiin, jotka koskevat öljyntorjuntatehtävän järjestämistä ja rahoitusta.

Puolustusministeriö katsoo, että esityksessä on puutteita taloudellisten vaikutusten arvioinnissa ja Puolustusvoimien öljyntorjuntatehtävän huomioimisessa. Lain kokonaisuudistuksessa öljyntorjunnan (ÖT) johtovastuu avomerellä siirtyy Suomen Ympäristökeskukselta (SYKE) Rajavartiolaitokselle vuoden vaihteessa. Esitetyllä muutoksella on vaikutuksia myös Puolustusvoimien toimintaan. Öljyntorjuntavalmiuden osalta merivoimien alukset muodostavat keskeisimmän torjuntakyvyn. Rajavartiolaitoksen resurssit tulevat öljyvahinkotilanteessa sitoutumaan onnettomuuspaikan johtamiseen ja todennäköisesti varsinaisen öljyntorjunnan toteuttaminen jää puolustusvoimille, erityisesti merkittävissä onnettomuuksissa.

Puolustusvoimien osallistuminen öljyntorjuntaan täsmentyy vuonna 1991 solmitussa sopimuksessa puolustusministeriön ja ympäristöministeriön välillä. Tuossa sopimuksessa on otettu kantaa torjuntamateriaalin hankintaan, hallintaan ja käyttökustannusten jakoon, torjuntavalmiuteen ja -toimenpiteisiin sekä öljyntorjunta-alusten muuhun käyttöön. Laissa puolustusvoimista säädettiin öljyntorjuntatehtävästä nimenomaisesti vuonna 2007 (viittaussäännös öljyntorjuntalakiin). Lakiuudistuksessa ei ole huomioitu teknisiä muutostarpeita lakiin puolustusvoimista 11 §:ään, josta lausuntokierroksella huomautettiin. Lisäksi viranomaisten välisissä rahoitusta koskevissa keskusteluissa on ilmennyt, että sisäministeriön hallinnonala katsoo puolustusvoimien öljyntorjuntatehtävän rahoitusvastuun kuuluvan hallituksen esityksen vaikutusarvioinneista poiketen puolustusvoimille. Puolustusministeriö ei yhdy tähän sisäministeriön hallinnonalan näkemykseen, vaan näkee asian hallituksen esityksen mukaisesti.

Viime vuosina puolustusvoimat on laskuttanut Suomen ympäristökeskukselta (SYKE) ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden ylläpitoon noin 1M€/v. TAE2019 valmistelussa PLM neuvotteli mahdollisuudesta tehdä 0,93 me kehyssiirto SM-PLM ÖTA-valmiuden kustannusten kattamiseen, mutta tähän ei suostuttu. Lisäksi Öljynsuojarahastosta on myös rahoitettu merkittäviä osuuksia Puolustusvoimien öljyntorjunta-alusten hankin-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

noista. Jatkossa myös öljysuojarahaston varojen osalta tarvitaan sisäministeriön puolto öljyntorjunnasta vastaavana viranomaisen.

Ympäristöministeriön johdolla on poikkihallinnollisesti valmisteltu VN:n periaatepäätös ”Ympäristövahinkojen torjunnan kansallinen strategia vuoteen 2025”, joka hyväksyttiin 13.6.2018. Strategia korostaa moniviranomaisyhteistyötä. Strategiassa todetaan, että ”Suomessa ympäristövahinkojen torjunta perustuu monien valtion, maakuntien ja kuntien viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten yhteistyöhön. Torjunnassa käytetään monitoimialuksia, joita käytetään moniin muihinkin tarkoituksiin, mutta jotka on varustettu öljyntorjuntaa ja osa myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa varten. Lisäksi kansalaisjärjestöillä on iso merkitys torjuntatoimissa.”.

Öljyntorjuntavastuun vaihtuminen Ympäristöministeriön hallinnonalalta Sisäministeriölle aiheuttaa rahoituksellisen riskin, mikäli Merivoimien aiemmin Ympäristöministeriöltä saama öljyntorjunta-alan investointirahoitus ja operatiivisen toiminnan edellyttämä rahoitus ei täysimääräisenä ei säily nykytilan mukaisena.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi